

DET FALSTERSKE DIGE

Referat af høring 23. oktober 2021

I mange, mange år har kysten langs Det Falsterske Dige været en såkaldt opbygningskyst. Dvs., at strømmen sydpå i Østersøen har ført mere og mere sand til området. Men noget er sket i de senere år. Både ved digets nordlige og sydlige ende har havet ved højvandshændelser i 2017 og 2019 gjort indhug på stranden og har spist af klitten bagved stranden. Det samme er tilfældet midt på strækningen ved Bøtøskoven.

Spørgsmålet er, hvilken betydning det har for digets evne til at modstå en stormflod og hvad der bør gøres ved situationen.

Kystdirektoratet anbefaler i sådanne situationer at sandfodre, dvs. at pumpe sand ind fra havet til erstatning for det sand, som havet har taget. For at være parat til at vælge den løsning har digelaget søgt og fået kommunens tilladelse til at gøre det. Men er det den rigtige løsning? Og er diget i det hele taget tilstrækkelig sikret i forhold til de klimaforandringer, vi kan forudse?

For at blive klogere på disse spørgsmål holdt digelaget offentlig høring lørdag 23. oktober kl. 10 til 12:30 på Højskolen Marielyst. Omkring 60 personer mødte frem for at høre, hvad de indbudte eksperter havde at sige om udfordringerne.

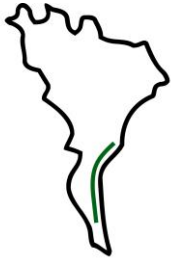
Eksperterne var:

- Jens Bundesen, civilingeniør og konsulent for Marine and Foundation, Cowi.
- Oliver Ries, naturgeograf og teamleder for Kyst og Klima, Sweco.
- Peter Frigaard, civilingeniør og forsker ved Aalborg Universitets i hav og kystbyggeri.
- Svend Aage Sørensen, teknikumingeniør og gennem mange år rådgiver for det lollandske digelag.

Klimascenarier for Guldborgsund

Indledningsvist redegjorde Jakob Lysholdt, civilingeniør og leder af miljøafdelingen i Guldborgsund kommune, for hvilke klimascenarier Guldborgsund kommune som myndighed på kystbeskyttelsesområdet arbejder med.

Budskabet fra Jakob Lysholdt var, at havvandspejlet er steget med 20 centimeter, siden man begyndte at måle det, og at forventningen i henhold til de hidtidige klimascenarier er, at det stiger i alt 50 centimeter i dette århundrede. Men da opbremsningen i udledningen af CO2 globalt set går langsommere end forventet i klimascenariet med navnet RCP4.5,

DET FALSTERSKE DIGE

Referat af høring 23. oktober 2021

skal kommunen til at arbejde med et nyt klimascenarie og her er forventningen en samlet stigning på 80 centimeter i år 2100.

Men uanset hvilket klimascenarie man anlægger, bør diget kunne yde den nødvendige sikkerhed til at stå imod højvandshændelser op til 3,5 meter, som er den minimumshøjde, som myndighederne anbefaler i relation til ekstreme højvandshændelser på Falsters østkyst. Dige-kronen – som er sidste bolværk imod en ekstrem højvandshændelse – er i dag 3,77 m og forhøjes med reoveringen af stien på dige-kronen til 3,9 meter.

Langt mere bekymrende er situationen på vestsiden af Falster, hvis store vandmasser fra Nordsøen via Skagerak af storm fra nord og nordvest blæses ned i bunden af Østersøen og ind i Østersøen. Når alt det vand strømmer tilbage, stiger vandstanden også i Guldborgsund – og her er Marrebæk kanalens udløb kun sikret til en vandstigning til 2,2 meter. Stiger vandet mere end det, bliver store dele af Sydfalster oversvømmet bagfra.

Det er imidlertid ikke digelagets ansvar at sikre sig mod oversvømmelse fra øst, men bestyrelsen i digelaget vil tage emnet op på sit næste bestyrelsesmøde og diskutere, om det er noget man bør involvere sig i, at der bliver taget hånd om.

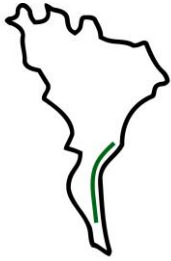
Fire centrale spørgsmål

Efter Lysholdts indledende redegørelse begyndte den egentlige høring, hvor undertegnede og Mads Glenn Wehlast fra digelagets bestyrelse var udspørgere.

Vores spørgsmål koncentrerede sig om:

- Er der et tvingende behov for at gøre noget ved den erosion, som vi har oplevet?
- Kystdirektoratet anbefaler sandfodring som løsning, men er det den bedste løsning?
- Er foråret bedste tidspunkt at sandfodre på eller kan det ligeså godt ske om efteråret eller vinteren?
- Hvilke alternative løsninger er der til sandfodring og bølgebrydere? Kender I til nye spændende metoder på vej? Hvad med at plante pil på stranden og etablere kunstige rev?

Panelet spændte fagligt bredt og havde i kraft af deres forskellige erfaringer med kystbeskyttelse også forskellige indgange til svar, men grundlæggende var de enige om:

DET FALSTERSKE DIGE

Referat af høring 23. oktober 2021

Er der et tvingende behov for at gøre noget ved den erosion, som vi har oplevet?

Erosionen alle tre steder (Elkenøre, Bøtø og Gedesby) er på ingen måde katastrofal og svækker ikke digets styrke her og nu. Men hvis der kommer højvandshændelser som i januar 2017 (her blev i Gedser målt en vandstand på 167 centimeter over dagligt vande, den næsthøjeste vandstand siden der i 1913 blev målt 185 centimeter) og som igen spiser af strand og klit de pågældende steder, øges risikoen for et digebrud de tre steder ved en ny stormflod. Vi bør derfor gøre noget for at imødegå erosionen, men vi har ikke et akut behov for det.

Når vi taler om digets sikkerhed er det vigtigt at have sig for øje, at strand, klit og digekrone er en helhed. Lå digekronen lige ud til stranden, ville den ikke være stærk nok i sig selv til at holde en stormflod tilbage. Kronen skal beskyttes af strand og klit og derfor er diget konstrueret således, at disse "forsvarsværker" kan holde vandet ude alene ved stormflod og højvandshændelser. Digekronen er alene sidste bastion, hvis klit og strand skylles væk.

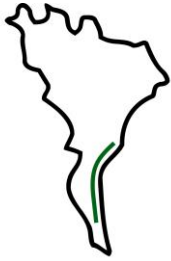
Kystdirektoratet anbefaler sandfodring som løsning, men er det den bedste løsning?

Alle andre løsninger end sandfodring skaber nye problemer andre steder. Bygger man høfter, hvad enten det er høfter, der går vinkelret ud fra kysten eller parallelle høfter ude i vandet (som de fx har gjort tre steder på Lolland og hvor mange kalder dem bølgebrydere) medfører det altid, at sand samler sig et sted og forsvinder et andet sted (såkaldt læsideerosion). Undersøiske rev, som DTU Aqua for et trecifret millionbeløb skal til at eksperimentere med et andet sted i Danmark, vil også have den effekt. Sandfodring derimod kan aldrig skade, men er på den anden side heller ikke et universalmiddel, som en gang for alle løser problemer. Kaster vi os ud i at sandfodre, skal vi se i øjnene, at sandet vil forsvinde over en periode og processen skal gentages.

Er foråret bedste tidspunkt at sandfodre på eller kan det lige så godt ske om efteråret eller vinteren?

Principielt kan man sandfodre hele året, men vores tilladelse begrænser os til at gøre det fra 1. oktober til 30. april.

Det tidlige efterår og tidlige forår er begge gode tidspunkter at gøre det. Men gør det man tidligt efterår kan man risikere, at sandet allerede er væk efter den første vinter, hvis den byder på kraftige storme. Svend Aage Sørensen fortalte, at de på et tidspunkt sandfodrede om efteråret med over 1.000.000 kubikmeter sand langs det lollandske dige, og da det blev sommer var al sandet væk.

DET FALSTERSKE DIGE

Referat af høring 23. oktober 2021

Hvilke alternative løsninger er der til sandfodring og bølgebrydere? Kender I til nye spændende metoder på vej? Hvad med at plante pil på stranden og etablere kunstige rev?

Panelet var enige om, at der er alternative bud på kystsikring end de klassiske metoder som høfder (tværgående og parallelle), befæstning med store sten af skråninger og sandfodring.

Beplantning af pilekviste er en mulighed, men har som de andre klassiske metoder den ulempe, at det samler sand et sted og fjerner det et andet. Man får altså løst sit problem, der hvor det er – men etablerer sandsynligvis et problem et andet sted.

Drænrør i stranden, som har været meget omdiskuteret til brug på den jyske vestkyst, kræver ifølge Peter Frigaard, at man er stærkt troende for at fæste lid til dem. Der er ingen videnskabelig dokumentation for, at det virker.

Kunstige rev er – som nævnt tidligere – stadig på et eksperimentalstade, og hvor forventningen også er, at det skaber samme udfordringer som andre former for hård beskyttelse i havet, altså at sandet samler sig et sted og forsvinder et andet.

Næste skridt

Næste bestyrelsesmøde i digelaget er 18. november og her vil bestyrelsen tage stilling til, om vi skal sandfodre de tre udvalgte steder til foråret – eller om vi skal se tiden an og gå efter andre løsninger.

Skrevet af Christian Schou 24/10 2021